

Cornel C. Mărculescu

**Generalul
TOMA DUMITRESCU**
(1877-1936)

Personalitatea, cariera militară
și activitatea diplomatică

 CETATEA
DE SCAUN

Cornel C. Mărculescu

GENERALUL TOMA DUMITRESCU (1877-1936) — PERSONALITATEA, CARIERA MILITARĂ ȘI ACTIVITATEA DIPLOMATIC

Investigațiile pe marginea unor subiecte care nu mai aparțin, de acum, istoriei mai recente, au beneficiat și ele de libertatea de a descoperi surse încă inedite, încă bogate și pline de semnificații majore, cum este și cazul lucrării întocmită de domnul profesor

Cornel C. Mărculescu. Lucrarea de față, țintește conturarea și evaluarea unei personalități foarte puțin cunoscute în istoriografia noastră. Este vorba, în fond, de o lămurire în plus, argumentată temeinic, a mecanismului social, cultural și psihologic ce a generat meritocrația românească de atunci, cea militară, în cazul generalului Toma Dumitrescu (1877-1936).

Ceea ce și-a propus autorul în lucrarea de față este de a consacra o monografie unui militar de excepție, pe nedrept ignorat sau uitat, generalul Toma Dumitrescu, care a făcut cinste nu numai uniformei militare, ci și poporului din rândul căruia provenea și, mai ales, comunității locale natale, satul Racovița, astăzi parte componentă din comuna Bucșani, județul Dâmbovița. La nivel istoriografic, până în acest moment, informațiile în ceea ce-l privește pe generalul Toma Dumitrescu, au fost lacunare și dispersate în puține lucrări sau studii de istorie militară, fără a exista o abordare unitară menită a-i contura personalitatea complexă și evoluția carierei profesionale, fapt ce-i confer originalitate și interes.

Reconstituirea acesteia din urmă, de către domnul profesor Cornel C. Mărculescu, una strălucită de altfel, a fost posibilă în urma unor investigații profunde ale autorului acoperind circa 500 de dosare din arhivele naționale, militare și diplomatice, precum și consultarea unei vaste bibliografii, inclusiv periodice de specialitate din perioada respectivă. Rezultatul îl reprezintă o lucrare bine încheată, structurată cronologic pe patru capitole tematice, bine echilibrate, care urmăresc ascensiunea profesională a lui Toma Dumitrescu și urcarea treptelor ierarhiei militare până la gradul, pe deplin meritat, de general de divizie, precum și un număr important de anexe documentare (21) care dau suport științific însemnat conținutului propriu-zis al lucrării, contribuind astfel la creșterea gradului de veridicitate și autenticitate. Practic, am putea spune, că prin toate aceste surse inedite generalul Toma Dumitrescu este *scos din uitare*. O viață de om închinată carierei militare și țării, atent și în mod documentat reconstituită de către autor, pildă generațiilor de astăzi și de mâine.

Lucrarea are 426 de pagini și este structurată pe patru capitole: **I – Toma Dumitrescu. Tenacitate și ambiție în cariera militară (1877-1918); II – Toma Dumitrescu. Anii carierei militare între deziderat și realitate (1918-1925); III – Toma Dumitrescu. Militar și diplomat de talie europeană (1925-1934); IV – Sfârșitul unui militar și prezența lui în memoria locurilor natale (1932-1936).**

În Capitolul I - *Toma Dumitrescu. Tenacitate și ambiție în cariera militară (1877-1918)*, structurat cronologic

pe mai multe subcapitole, autorul prezintă în mod succint, atât anii de formare și pregătire profesională a tânărului Toma Dumitrescu, inclusiv numirea și funcționarea sa ca atașat militar în Serbia (1914-1916), cât și campania militară din 1916 – oglindită în *Jurnalul lui Toma Dumitrescu* – când a fost șef de cabinet al generalului Dumitru Iliescu, moment în care armata română a suferit pierderi grele în efective, aproximativ o treime din forțele mobilizate în august 1916. Dar, evenimentele hotărâtoare din imperiile vecine și de pe câmpurile de luptă, au schimbat repede soarta României, iar Toma Dumitrescu, în calitate de șef de Stat Major al Corpului 6 Armată va participa, în perioada ianuarie-aprilie 1918, la transpunerea în practică a principalei misiuni și anume de „*a asigura ordinea în tot ținutul Basarabiei*”.

În capitolele II și III - *Toma Dumitrescu. Anii carierei militare între deziderat și realitate (1918-1925)* și *Toma Dumitrescu. Militar și diplomat de talie europeană (1925-1934)*, profesorul Cornel C. Mărculescu insistă și dezvoltă – în baza unei bogate documentări în Arhivele Militare Române și Arhivele Diplomatice ale Ministerului Afacerilor Externe – întreaga activitate depusă de militarul, dar și diplomatul Toma Dumitrescu, ca expert militar la Conferința de Pace de la Paris (1919-1920) și delegat în diversele și numeroasele Conferințe ale Dezarmării (1926-1932). În perioada 1932-1935 activitatea generalului Toma Dumitrescu, subliniază autorul, a fost împărțită între Conferința de Dezarmare de la Geneva și comanda Corpului 4 Armată, fiind „*printre cei mai valoroși generali, care face cinste oștirii și care merită cu prisosință cele mai înalte trepte ale ierarhiei militare*”.

Capitolul al IV-lea - *Sfârșitul unui militar și prezența lui în memoria locurilor natale (1932-1936)* – fiind organizat ca și celelalte capitole pe mai multe subcapitole, este dedicat modului în care Toma Dumitrescu a insistat pentru construirea unui monument al eroilor căzuți în luptele pentru întregirea neamului românesc din satul natal Racovița (1936-1937), precum și în a evidenția meritele și contribuțiile generalului în succesele armatei române și în definitivarea doctrinei militare românești, fiind „*înzestrat cu o frumoasă cultură generală și militară, neobosit la muncă, cu foarte mult tact*”, drept pentru care a fost apreciat de conducerea armatei române și implicit de către Regele Carol al II-lea.

Profesorul Cornel C. Mărculescu acoperă adecvat subiectul, tratarea acestuia este foarte bine organizată cu pasiune și având originalitate, analiza fiind obiectivă și fără exagerări, făcându-se în permanență referire la contextul intern și internațional și integrându-se

astfel activitatea generalului Toma Dumitrescu în evoluția istoriei noastre naționale. De asemenea, compoziția textului este echilibrată, cu o sesizare precisă a lucrurilor semnificative din cariera generalului, punctată cu concluzii directe, într-un veritabil spirit științific, acesta fiind rezultatul evident al unor preocupări de investigație istorică mai vechi, care l-au impus pe domnul Mărculescu Cornel Constantin între profesorii de istorie dedați cu pasiune studiului și cercetării surselor de arhivă.

Lansarea oficială a cărții **„GENERALUL TOMA DUMITRESCU (1877-1936). Personalitatea, cariera militară și activitatea diplomatică”**, scrisă de domnul profesor Cornel C. Mărculescu, directorul cotidianului on-line **Chindiamedia.ro**, a avut loc, joi 8 septembrie 2022, ora 11.00, în cadrul Salonului Editorial „Ion Heliade Rădulescu” (ediția a XXI-a), organizat de **Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița**, cu prilejul Zilelor Municipiului Târgoviște (8-11 septembrie).

Generalul Toma Dumitrescu, personalitate de prestigiu a României și, implicit a Armatei Române, s-a născut la 10 mai 1877, în comuna Hăbeni, sat Racovița, județul Dâmbovița, plasa Dealu, ca fiu al preotului Dumitru Popescu și al soției sale, Ana. După absolvirea a șapte clase de liceu, în perioada 1 octombrie 1896 - 1 iulie 1898, a urmat cursurile Școlii de Ofițeri de Infanterie, iar în anul 1903, Toma Dumitrescu a fost admis la Școala Superioară de Război, cea mai înaltă instituție de învățământ militar, pe care a absolvit-o cu succes în anul 1905.

Timp de un an și jumătate (1 aprilie 1908-1 octombrie 1909), a fost profesor de geografie militară și inspector de studii la Școala Militară de Ofițeri de Infanterie, iar la data de 1 aprilie 1914, în baza Înaltului Decret 1148/1914, Toma Dumitrescu a fost avansat maior și, în același moment fost numit atașat militar la Legația Română din Belgrad (1914-1916). De la decretarea mobilizării armatei române în noaptea de 14-15 august 1916, maiorul Toma Dumitrescu a îndeplinit funcția de șef de cabinet al Șefului de Stat Major al Marelui Cartier General, condus pe durata întregii campanii din anul 1916 de către generalul Dumitru Iliescu.

Obținând rezultate remarcabile, comandantul Corpului 6 Armată (înființat de către Marele Cartier General, pentru mai buna coordonare a marilor unități care operau în Basarabia, la 25 ianuarie/7 februarie 1918, prin ordinul 7446), generalul Ion Istrati, cunoscându-l pe colonelul Toma Dumitrescu ca subaltern, l-a numit șef de stat major al corpului, acest tandem organizând și dirijând, până în aprilie 1918, toate

operațiunile militare ale armatei române în Basarabia. Pentru distinsa sa cultură profesională și generală, pentru calitățile remarcabile din întreaga carieră, colonelului Toma Dumitrescu i s-a dat la 28 decembrie 1918, însărcinarea de delegat al țării la Conferința de pace de la Paris-Versailles (1919-1920).

În anul 1921 colonelul Toma Dumitrescu a fost însărcinat de guvernul român cu o înaltă misiune diplomatică, fiind numit șef al misiunii române în comisiunea interaliată pentru delimitarea frontierei dintre România și Ungaria. Experiența sa în domeniul diplomatic îi va aduce noi însărcinări pe această linie - delegat la Conferința Internațională de la Geneva pentru Dezarmare și comerțul armelor (10 aprilie - 19 mai 1922) și de la Lausanne (20 noiembrie 1922 - 24 iulie 1923), misiuni de care s-a achitat cu pricepere și tact deosebit, aducând importante și reale servicii, atât țării cât și Armatei Române. În baza Înaltului Decret nr. 97 din 11 ianuarie 1926, generalul Toma Dumitrescu a fost numit la 15 ianuarie 1926, director (comandant) al Școlii Superioare de Război, demnitate ce o va deține până la 5 iunie 1927.

La 1 iulie 1931, generalului Toma Dumitrescu i s-a acordat comanda Corpului 1 Armată, Sectia a II-a, în Biroul Informații, iar în perioada 1 noiembrie 1932 - 31 octombrie 1935, activitatea generalului Toma Dumitrescu a fost împărțită între Conferința de Dezarmare de la Geneva organizată sub egida Societății Națiunilor (2 februarie - 11 iunie 1934), făcând parte din delegația română condusă de Nicolae Titulescu, între ședințele Consiliului Superior al Armatei și între comanda Corpului 4 Armată, unde, în puținul timp disponibil a urmărit îndeaproape activitatea corpurilor în subordine.

Pe parcursul carierei, activitatea generalului dâmbovițean Toma Dumitrescu canalizată pe mai multe fronturi - comandant, ofițer de stat major, diplomat, profesor și teoretician militar - a fost recompensată și încununată cu numeroase ordine și medalii, mărturie a înaltei sale personalități militare, recunoscute atât pe plan național cât și internațional, dintre care menționăm: Medalia Jubiliară Carol I, prin Înaltul Decret 5384/1906; Medalia „Avantul Țării”, prin Înaltul Decret 6427/1913; Medalia „Crucea Comemorativă” cu barete, prin Înaltul Decret 1744/1918; Medalia „Victoria”, prin Înaltul Decret 3390/1921; Ordinul „Steaua României”, cu spade și grad de ofițer cu panglică de Vânător de Munte, prin Înaltul Decret 291/1918; Ordinul „Coroana României”, în grad de comandor de pace, prin Înaltul Decret 4768/1922; Ordinul „Steaua României”, în grad de comandor de pace, prin Înaltul Decret 2/1927; „Legiunea de onoare” în grad de ofițer (Franta);

„Legiunea de onoare” în grad de comandor (Franta); Ordinul „L’Etoile Noir” în grad de comandor (Franta); „Ordinul Imperiului Britanic” în grad de comandor (Anglia); Ordinul „Coroana Italiei”, în grad de comandor (Italia); Ordinul „Sfantul Sava” în grad de mare ofițer (Serbia); Ordinul „Vulturul Alb” cu spade în grad de comandor (Serbia); Ordinul „Polonia Restituita” în grad de comandor (Polonia); Ordinul „Polonia Restituita” în grad de mare ofițer (Polonia); Ordinul „Meritul Militar Spaniol” în grad de Mare Cruce (Spania); Ordinul „Mântuitorului” în grad de comandor (Grecia); „Crucea de război” (Cehoslovacia); Medalia Solidaritatea, clasa a II-a (Republica Panama).